

geschetste ontwikkeling te mogen voortzetten. Wij vertrouwen in uw antwoord op deze vraag,

immers de kwaliteit van onze beroepsuitoefening is ermee gemoeid.

VERSLAGEN EN MEDEDELINGEN

KNMP-Commissie 'Pharmacie en Ontwikkelingssamenwerking' opgericht

Praktisch alle ontwikkelingslanden zien zich geconfronteerd met enorme problemen op het gebied van de volksgezondheid. Een onderdeel ervan is het ontbreken van voldoende farmaceutische zorg. De farmaceutische problemen zijn vaak erg complex. Om dit te illustreren kan er een aantal belangrijke aspecten van worden genoemd:

- een groot tekort aan basisgeneesmiddelen,
- het toegeleverd krijgen van geneesmiddelen van onvoldoende of zelfs slechte kwaliteit,
- de infrastructurele problemen, die de distributie naar de gezondheidscentra (met name in de periferie) enorm bemoeilijkt,
- het gebrek aan farmaceutisch geschoold personeel,
- het veelal ontbreken van een gerichte nationale geneesmiddelenpolitiek.

In Nederland zijn er veel organisaties, die zich bezig houden met de gezondheidszorg in de ontwikkelingslanden. Al deze organisaties, maar ook de medische werkers en een klein aantal apothekers, werkzaam in de ontwikkelingslanden, hebben rechtstreeks of zijdelings te maken met de geneesmiddelenvoorziening in en naar die landen. De noodzaak van een geneesmiddelenvoorziening van aanvaardbare kwaliteit en de rol, die de apotheker daarin zal moeten spelen worden steeds meer onderkend, met name ook door de WHO, die middels haar Secretaris Generaal Dr. H. MAHLER steeds vaker uitspraken in die richting heeft gedaan. Het is dan ook een vreemde zaak dat in alle hierboven bedoelde organisaties tot op heden de apotheker ontbreekt.

Om deze tekortkoming op te heffen, is door een aantal apothekers een commissie 'Pharmacie en Ontwikkelingssamenwerking' (P&O) opgericht, die wil trachten een structurele bij-

drage te leveren aan het oplossen van de farmaceutische problemen van ontwikkelingslanden. De commissie P&O functioneert als een officiële commissie binnen de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Pharmacie die erkend heeft, dat de farmacie is gediend met contacten met organisaties en personen bezig met de gezondheidszorg in de Derde Wereld. Bij het uitvoeren van haar werkzaamheden wil de commissie zoveel mogelijk samenwerken met zusterorganisaties in het buitenland en met de International Pharmaceutical Federation (FIP), teneinde zo adequaat en professioneel mogelijk te functioneren. Met name de FIP heeft duidelijk aangegeven haar verantwoordelijkheid in deze zaken, waar mogelijk in samenwerking met de WHO, te willen dragen.

Als haar doelstellingen heeft de commissie P&O het volgende geformuleerd:

- het verzamelen en verstrekken van informatie en documentatie aangaande P&O.
- het geven van farmaceutische adviezen aan diverse organisaties, werkzaam op medisch en farmaceutisch gebied t.b.v. ontwikkelingslanden,
- het participeren in projecten voor gezondheidszorg en geneesmiddelenvoorziening in ontwikkelingslanden,
- het onderhouden van regelmatige contacten met medische en farmaceutische ontwikkelingshulp-organisaties; de commissie wil een professioneel-farmaceutisch gesprekspartner zijn bij projecten van farmaceutische aard, die zich voordoen bij de diverse organisaties,
- het geven van relevante informatie aan uit zenden apothekers,
- het meespreken en participeren in adap-

tatiecursussen (tropencursussen) voor medische en farmaceutische ontwikkelingswerkers.

De commissie is reeds gestart met een aantal activiteiten. In de eerste plaats wordt er momenteel in samenwerking met Medicus Mundi een enquête gehouden onder Nederlandse artsen en apothekers, werkzaam in ontwikkelingslanden met als doel het bestuderen van de toepassing, de beoordeling en een eventuele aanvulling van de WHO lijst van essentiële geneesmiddelen (TRS 615, *The Selection of Essential Drugs*). Verder is de commissie bezig haar contacten met diverse organisaties uit te breiden (Koninklijk Instituut voor de Tropen, Memisa, Medicus Mundi, etc.) en zij is gestart met het opzetten van een documentatie- en informatiecentrum.

Leden van de commissie zijn Mevr. Drs. G. L. M. A. HAGE-NOËL (voorzitter), Mevr. Drs. A. L. DE KRUIJF-DALHUISEN, Dr. D. B. FABER, Drs. F.

C. BOSMAN (secretaris), Drs. M. A. S. M. VAN HELVOIRT, Drs. F. J. W. VAN MANSVELT en Drs. M. H. GOTINK. Het secretariaatsadres van de commissie is p/a KNMP, Alexanderstraat 11, 2514 JL 's-Gravenhage.

De commissie p&o is zich ervan bewust, dat haar doelstellingen een omvangrijk takenpakket met zich meebrengen. Het zal onmogelijk zijn om alle werkzaamheden door de commissieleden te laten uitvoeren, al was het alleen al omdat zij niet de pretentie hebben alle gebieden van de farmacie in voldoende mate te beheersen. Zij wenst, waar mogelijk of noodzakelijk, samen te werken met deskundige collegae, die geïnteresseerd zijn in de farmaceutische problemen van ontwikkelingslanden. De commissie zou het ten eerste op prijs stellen, indien apothekers met belangstelling voor dit werk zich met haar in verbinding stellen.

F. C. BOSMAN

Verslag van de bijeenkomst 'Pharmacy and the Third World' gehouden op 4 september 1979 op het FIP-congres in Brighton.

Al in juni dit jaar circuleerden er persberichten, dat op het congres in Brighton aandacht gegeven zou worden aan de farmaceutische problemen, waarmee ontwikkelingslanden (OL) worstelen. Het mag een zeer verheugende zaak worden genoemd, dat men zich ook binnen de FIP heeft gerealiseerd voor deze problemen verantwoordelijkheid te willen dragen. De aanwezigheid op deze bijeenkomst van meer dan 200 belangstellenden, waarvan vele uit de Derde Wereld, kan als een grote stimulans voor de FIP worden beschouwd om de hiermee ingeslagen weg te blijven volgen en het niet te zien als een eenmalige zaak.

In zijn inleiding zette FIP-voorzitter, de heer BÉDAT, duidelijk het doel van de bijeenkomst uiteen. Het moest een open bijeenkomst zijn voor alle apothekers, die geïnteresseerd zijn in de farmaceutische problemen van OL en de interesse voor deze problemen bij anderen aanwakken. De FIP is een organisatie van apothekers uit de hele wereld en zij mag daarom

haar verantwoordelijkheid voor de Derde Wereld niet vergeten. De FIP wil streven naar intensievere contacten met OL, waar mogelijk in samenwerking met de WHO of anderen.

De heer BERTRAND heeft namens de FIP reeds contacten met internationale organisaties en hij kon vertellen, dat samenwerking tussen FIP en WHO reeds onderwerp van besprekingen is. Daarbij is onder meer ter sprake geweest het stimuleren van farmaceutische organisaties in OL en het doen van beperkte studieprojecten.

Het hoofd van de afdeling Drug Policies and Management van de WHO, Dr. WIENIAWSKY, gaf daarna een uiteenzetting van de officiële benadering van de farmaceutische problemen van OL door WHO, daarbij verwijzend naar de 31e World Health Assembly in 1978. Tijdens deze assembly zijn er technische discussies geweest onder de titel 'National Policies and Practises in regard to Medical Products and related international problems'. De WHO heeft in de totale opzet van de gezondheidszorg duidelijk

gekozen voor de benadering van de Primary Health Care d.w.z. werken aan de basis, in de dorpen en tussen de mensen. Dit houdt o.a. het volgende in:

- het in voldoende mate aanwezig zijn van goede en essentiële geneesmiddelen (basis-geneesmiddelen) en vaccins tegen een zo laag mogelijke prijs,
- het eerlijk distribueren van de aanwezige geneesmiddelen zodat ze voor iedereen beschikbaar zijn,
- het voorkómen van overmatig geneesmiddelengebruik,
- het beter incorporeren van de traditionele geneeswijzen in de gezondheidszorg,
- het opzetten van lokale kleinschalige industrieën voor de productie en controle van geneesmiddelen, waar mogelijk m.b.v. aangepaste betaalbare technieken.

De UNIDO (United Nations Industrial Development Organisation) is bereid tot concrete samenwerking bij het opzetten van productie-eenheden en controle-laboratoria in OL o.a. via overdracht van know-how en aangepaste technologieën.

Bewust werden deze drie inleidingen kort gehouden. Het moest om een gedachtenwisseling gaan tussen de aanwezigen, teneinde de richting te bepalen, waarin een gestructureerde benadering van de problemen moet gaan verlopen. Het heeft daarom weinig zin de woorden van elke spreker (waarvan vele uit de Derde Wereld o.a. Nigeria, Ghana, Egypte en Jordanië) weer te geven. Duidelijk werd, dat de OL geen behoefte meer hebben aan een paternalistische benadering. Zonder een oordeel uit te spreken over de *waarde* van individuele hulpacties, moet worden vastgesteld, dat ze geen structurele bijdrage leveren. Ze vinden te vaak plaats vanuit een houding van liefdadigheid en dat is een benadering, die de legitieme rechten van de OL en de plichten van de ontwikkelde landen geweld aandoet. Het is nodig, dat tussen de ontwikkelde landen en de Derde Wereld ook op farmaceutisch terrein een brug wordt geslagen, die permanent is en in beide richtingen bewandelbaar is. Duidelijk werd, dat juist een dergelijke benadering een goede basis vormt voor

vruchtbare activiteiten in het belang van die Derde Wereld. Prioriteiten kunnen dan worden geformuleerd met en vanuit de OL. Het zal noodzakelijk zijn met de grootste zorgvuldigheid het toekomstige beleid verder uit te werken. Samenwerking met internationale organisaties zoals FIP en WHO, gebaseerd op realisme en wederzijdse verantwoordelijkheid zijn daarbij van het grootste belang.

Duidelijk werd, dat collegae uit de OL die in Brighton aanwezig waren, blij waren met de uiteindelijke erkenning van hun problemen. Teveel is er in het verleden sprake geweest van individuele acties en korte-termijn-hulp. Er werd dan ook de hoop uitgesproken, dat deze wezenlijk belangrijke zaak voor niet alléén OL een voortdurende aandacht toebedeeld zal worden. Een aantal specifieke punten, die de aandacht kregen, kan worden gememoreerd:

- het standaardiseren van onderwijs en research in het veld, met een prioriteitstelling, gebaseerd op de lokale omstandigheden,
- het opzetten van lokale farmaceutische industrieën met goede en betaalbare know-how en technologie, op basis van een betere infrastructuur,
- het verbeteren van de nationale en de internationale distributiesystemen van medische en farmaceutische artikelen, tegen acceptabele prijzen,
- het stimuleren door de FIP van deelname door verscheidene, zo niet alle OL aan FIP, want de huidige FIP is nog erg eurocentrisch,
- het opzetten binnen de FIP van een commissie, die de farmaceutische problemen van OL meer in detail bespreekt en t.a.v. het FIP-beleid hierin adviseert,
- het adopteren van OL door ontwikkelde landen,
- het stimuleren van de incorporatie van de traditionele geneeskunst in de gezondheidszorg,
- het stimuleren en opvoeren van de frequentie van ontmoetingen tussen de verschillende landen.

Deze punten liggen duidelijk in de lijn van de WHO benadering.

Ten aanzien van een land als Nigeria (met 80 miljoen inwoners) bestaat er in de ontwikkelde landen snel de neiging deze punten weinig se-

rieus te nemen. Het land is ondanks de aanwezigheid van meer dan 2000 apothekers nauwelijks verder dan andere OL. In dit verband dient men zich echter de enorme structurele problemen te realiseren, die in alle OL en dus ook in Nigeria aanwezig zijn en die zonder hulp op lange termijn en in samenwerking met andere landen nauwelijks oplosbaar zijn. Aan het eind van de avond deed de heer BÉDAT de oproep om per land een commissie 'Pharmacy and Development' (P&D) te formeren en hij vroeg om geïnteresseerden voor de op te richten commissie P&D binnen de FIP. Gesteld mag worden, dat met name naar aanleiding van adviezen en stimulansen van een al in Nederland actieve commissie 'Pharmacie en Ontwikkelingssamenwerking' van een uiterst geslaagde avond

mocht worden gesproken. Binnen enkele dagen hadden zich reeds ongeveer 20 landen gemeld, die een commissie P&D in hun land wilden opzetten en bleken reeds meer dan 60 personen geïnteresseerd in deelname aan de FIP commissie P&D. Er kon dan ook worden gesproken van 'a turning point in the history of FIP'.

De Nederlandse commissie 'P&O' heeft gelukkig vast kunnen stellen met haar benadering van de farmaceutische problematiek van OL op de goede weg te zijn. Met haar officiële erkenning door de KNMP, heeft deze te kennen gegeven farmacie en ontwikkelingssamenwerking daadwerkelijk te willen stimuleren en ondersteunen.

F. C. BOSMAN

KNMP-Congres 1979 in Zwolle

DRS. H. A. SLOOT

ALGEMENE INDRIJEN

Het congres van de KNMP in 1979 had als onderwerp de farmacie en de farmaceuten in het jaar 2000. Nu moet men deze uitspraak niet al te letterlijk nemen, want wie kan er in de toekomst kijken, dat is ook de KNMP niet gegeven. Hoe is men hier eigenlijk toe gekomen?

Het is begonnen bij de benoeming van een commissie in februari 1977, die van het Hoofdbestuur het verzoek ontving om zich eens bezig te houden met een aantal problemen welke zich in de komende 20 jaren naar alle waarschijnlijkheid zouden gaan voordoen. Problemen die liggen op het gebied van de gezondheidszorg in het algemeen en de farmacie in het bijzonder. Het lag voor de hand dat deze commissie nog dezelfde dag de naam 'Commissie 2000' als ereteken opgespeld kreeg, hetgeen wel vleidend was maar tegelijkertijd grote verwachtingen wekte. Het resultaat is u bekend: De Commissie 2000 deed in april een eerste versie verschijnen van zijn rapport onder de titel 'De apotheker, nu en straks'. Een titel, die het Gronings studentencabaret tijdens het congres inspireerde tot een sketch getiteld 'De

apotheker straks, wat nu?', maar daarover in het vervolg van het verslag meer. Het rapport van de Commissie 2000 werd op de drie regionale bijeenkomsten in mei van dit jaar uitvoerig met de daar aanwezige leden besproken, zoals u heeft kunnen lezen in het *Pharmaceutisch Weekblad* van 21 september j.l. nummer 38.

De gemaakte opmerkingen zijn ter harte genomen, de commissie is zelf ook weer aan het peinzen gegaan en het eindresultaat werd kort voor het congres aan de leden toegezonden. Uiteraard werd het Hoofdbestuur tijdens de gehele procedure op de hoogte gehouden van de activiteiten, de ideeën en de bedoelingen van de commissie. Gaande dit overleg rees de gedachte om niet alleen de regionale bijeenkomsten, maar ook het wetenschappelijke en het maatschappelijke deel van het jaarlijks congres ditmaal aan een zo belangrijk onderwerp te wijden. Met de Commissie voor Wetenschappelijke Bijeenkomsten werd overleg gepleegd waarbij bleek dat men in die kring ook al op hetzelfde idee was gekomen. Onder invloed van het eerder verschenen rapport 'Het Public Relationsbeleid van de KNMP' en de